

VRAK-info

2005 – nummer 2

juni – juli – augustus 2005
(driemaandelijks)

VRAK-rekening: 001-1281217-20
v.u.: Jan Hellebaut, Patriottenstraat 27, 2600 Berchem

Geen geld voor geweld

VRAK – AKtie VRedesbelasting **Patriottenstraat 27, 2600 Berchem**

Tel.: 03/281 68 39; Fax: 03/281 68 79; E-mail: vrak@advalvas.be;
Website: surf.to/vrak

Wetsvoorstel ingediend

Op 16 maart 2005 werd in de Kamer van Volksvertegenwoordigers het Wetsvoorstel tot erkenning van het gewetensbezwaar tegen de militaire bestemming van belastinggeld en tot de oprichting van een vredesbelastingfonds ingediend. Het kreeg van de Kamer het nummer DOC 51 1671/001 mee. Hoofdindienster is Annemie Roppe (SPIRIT), alle kamerleden van SPIRIT tekenden mee. Ecolo diende al eerder tijdens deze legislatuur een gelijkaardig wetsvoorstel in en is bereid dit samen te voegen met het voorliggende wetsvoorstel wanneer het tot een bespreking komt. SPIRIT wil dit wetsvoorstel ook indienen in de Senaat en zoekt nog contacten met medeondertekenaars van andere partijen.

De militaire dienstplicht is tot onze spijt nog niet afgeschaft. In 1964 werd wel het gewetensbezwaar tegen de fysieke militaire dienstplicht erkend, maar de fiscale dienstplicht liet men ongemoeid. Toch zijn er heel wat mensen die onoverkomelijke gewetensbezwaren hebben t.a.v. deze gedwongen fiscale militaire dienst. Zij hebben zich verenigd in de Aktie Vredesbelasting (VRAK) en ijveren voor de erkenning van hun fiscaal gewetensbezwaar. In de loop van de voorbije twee decennia werd het wetsvoorstel tot erkenning van dit gewetensbezwaar voortdurend verfijnd en tijdens elke legislatuur in Kamer en/of Senaat ingediend.

Met dit wetsvoorstel zullen mensen de kans krijgen om het deel van hun belastinggeld dat nu naar militaire uitgaven gaat, te storten in een vredesfonds. Dat geld kan men dan besteden aan de uitbouw van een geweldloos verdedigingssysteem, de opvoeding in geweldloze omgang en conflicthantering

in scholen, vormingscentra enz., de opleiding en het uitzenden van burgervredesteams naar conflictgebieden in België en overal in de wereld, en studies voor de omschakeling van de wapenindustrie met behoud van arbeidsplaatsen.

Bestuursleden van VRAK zullen met volksvertegenwoordigers van andere partijen gesprekken voeren om dit gewetensbezwaar nader toe te lichten en misverstanden uit de weg te ruimen.

Vrijwilligers kunnen ook meedoen. Twee brochures kunnen u daarbij van nut zijn: *Tien misverstanden* en *Argumenten en tegenargumenten*. Een brief schrijven aan een volksvertegenwoordiger van de Commissie voor de financiën is eveneens heel zinvol. Info en voorbeeldbrieven kunt u op ons secretariaat verkrijgen op vrak@advalvas.be (03/281.68.39). De brochures kunt u downloaden van de webstek <http://surf.to/vrak>.

Geef ons een seintje als u met ons mee wilt gaan of als u met ons uw eigen volksvertegenwoordiger wilt bezoeken.

Vlaamse partijen en gewetensbezwaren

Omdat 15 mei de dag van de gewetensbezwaarden is, had VRAK een politieke wandeling langs de Vlaamse partijsecretariaten in Brussel voorzien op vrijdag 13 mei. De planning van die dag viel in duigen door het debat over de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde: de vertrouwensstemming in het Federale parlement en de discussie binnen de Vlaamse regering. Verschillende partijen of personen moesten hun afspraak afzeggen, waarna VRAK besliste om ook de overige afspraken te annuleren. De gesprekken hebben dan plaats gehad op 26, 27 en 30 mei, behalve met de SP.a die we op 9 juni zullen ontmoeten.

VRAK wilde bij de partijen peilen naar hun mening over het geweten in het algemeen en over de reeds erkende gewetensbezwaren in het bijzonder. Vinden zij het geweten belangrijk en hoe maken zij dat concreet? Vinden ze dat individuele gewetensbezwaren erkend kunnen worden en waarom wel of niet? Hoe is de besluitvorming binnen de partij verlopen over een aantal nu bij wet erkende gewetensbezwaren (militaire dienstplicht, abortus, euthanasie)? Elke partij heeft haar gesprekspartner aangeduid.

CD&V

Senator Mia De Schamphelaere beschreef de CD&V als een personalistische partij. Zij ziet de mens niet enkel als een individu met materiële behoeften, maar ook als een persoon die groeit in verbondenheid met de anderen in de maatschappij op allerlei niveaus (gezin, werk, school, vereniging, wijk, stad, staat, ...). Op die manier kan iemand zich ontplooien, ook in zijn/haar

filosofische, religieuze, ethische gewetensvorming. Een samenleving is uiteraard pluriform zodat de vraag zich stelt hoe de gewetensvrijheid van een individu of een minderheid kan worden beveiligd. De christen-democratie heeft hier een rol te spelen.

In het kader van hun deontologie kunnen artsen en apothekers nu reeds hun recht op therapeutische vrijheid inroepen in bio-ethische kwesties. De rechten van de patiënt zijn sterk gegroeid en dat is positief, maar een gewetensbezwaarde arts of apotheker (of zelfs een vrije instelling) mag niet worden gereduceerd tot een pure uitvoerder omdat de patiënt dat vraagt. Hij/zij kan niet worden verplicht tegen zijn/haar geweten in te handelen. Mia De Schamphelaere vond het nodig om een amendement op de wet op de euthanasie in te dienen dat expliciet vermeldt dat apothekers niet tegen hun geweten in mogen worden verplicht om mee te werken aan euthanasie door het verstrekken van euthanatica.

Mia De Schamphelaere was verontrust over het gemak waarmee sommigen abortus en euthanasie zien als een vanzelfsprekende waarde. Ze haalde de Commissie voor Interculturele Dialoog aan die in haar voorontwerp van besluit over "Burger zijn in België" (mei 2005) (art. 4) stelt: "De burgers respecteren elkaars individuele vrijheden: ... het huwelijk (ook tussen mensen van hetzelfde geslacht); ...het recht op leven, evenals het recht op waardig sterven en het recht op vrijwillige zwangerschapsonderbreking."

Volgens haar wordt hier het recht op eigen gewetensvrijheid van sommige ethische stromingen in de maatschappij niet gerespecteerd. Als een migrant met een sterke religieuze achtergrond Belg wil worden, moet hij/zij die waarden en normen dan zomaar accepteren om geïntegreerd te zijn? Dit geldt vooral voor bio-ethische vraagstukken, maar ook voor de vraag wat de grenzen van het geweld zijn bij conflictbeheersing door de overheid in de samenleving. Veel wetten betekenen een vooruitgang, maar de CD&V wenst toch behoedzaam te werk te gaan en de vrijheid van geweten te be-waren.

Binnen de partij is er geen partijdiscipline in ethische zaken. Ze proberen wel zo goed mogelijk te overleggen, want hoe groter de eensgezindheid, des te harder kan men wegen op het debat. Dan blijft de strategische vraag: hoe kunnen ze iets inbrengen als ze politiek in de minderheid staan? Moeten ze zich dan coöperatief opstellen en zorgen dat amendementen erin geraken of moeten ze buiten het debat gaan staan? Een voorbeeld van gewetensruimte die aan de parlementsleden werd gelaten, was de stemming over het homohuwelijk. Sommige christen-democraten hebben zich onthouden, niet omwille van de wet zelf, maar omwille van de term huwelijk die ze te ver gaand vonden. Niemand wilde echt tegenstemmen omdat dat zou overkomen als een afwijzing van homoseksuelen, en daar ging het niet over.

Het geweten staat niet expliciet in de teksten van het vernieuwingscongres van 2001 en Mia De Schamphelaere vond dat het geweten wel wat beter zou kunnen worden geëxpliciteerd voor individuele personen (ook al om oppervlakkigheid in de maatschappij te vermijden). Maar impliciet ligt het geweten wel ten grondslag aan fundamentele keuzes van een groep (school, ziekenhuis, fertiliteitcentrum, ...).

Groen!

Voor voorzitter Vera Dua en Groen! is de erkenning van het individuele geweten zeer belangrijk. Ook de samenleving wordt er beter van omdat elke persoon in zijn waardigheid wordt erkend. Bij de erkenning van een gewetensbezwaar moet er wel rekening worden gehouden met bepaalde grenzen zoals het geweten van de ander, de openbare orde en het algemeen belang. Er kan een conflict ontstaan waarvoor een evenwichtige oplossing moet worden gevonden. Zo'n conflict ontstaat omdat het geweten eigenlijk boven de democratie staat, zoals gebleken is bij het gewetensbezwaar van Koning Boudewijn tegen de ondertekening van de door het parlement goedgekeurde abortuswet in 1990. Gelukkig heeft de regering hier een individuele juridische oplossing gevonden voor het gewetensprobleem van één man.

Over bio-ethische vragen zijn er binnen Groen! steeds goede debatten gevoerd. Afwijkend stemgedrag binnen de partij is niet wenselijk omdat daardoor soms een verkeerd politiek signaal wordt gegeven, maar behoort wel tot de mogelijkheden. De partij heeft steeds gezocht naar een goede afbakening van het probleem om zowel het recht van de vragende partij (de gewetensbezwaarde zorgverstrekker) als het recht van de patiënt en de maatschappij te respecteren. Indien een apotheker omwille van zijn/haar gewetensbezwaar geen voorbehoedsmiddelen of euthanasiekit kan verkopen, hoeft dat gewetensbezwaar niet noodzakelijkerwijze in de wet te worden opgenomen. In de praktijk zullen sommige apothekers die producten dan inderdaad niet verkopen, maar zolang het recht van de patiënt/verbruiker op die producten niet in het gedrang komt, is er geen probleem. In het onwaarschijnlijke geval van een veralgemeend gewetensbezwaar bij apothekers, kan de evaluatiecommissie bijkomende maatregelen voorstellen om het wettelijk recht van de patiënt/verbruiker te vrijwaren.

SPIRIT

Volksvertegenwoordiger Annemie Roppe en Bert Celis, medewerker van de voorzitter van SPIRIT, verheugen zich over het levendige debat over het geweten gedurende de laatste jaren. Het geweten staat niet in het partijprogramma maar is al lang een basisprincipe. Vrijheid en keuze zijn fundamenteel, bv. voor dokters in bio-ethische kwesties. SPIRIT ziet als links-liberale partij het individuele geweten vooral als een vrijheid om verantwoordelijk te handelen voor de gemeenschap en de zorg voor de gemeenschap op te nemen. Het gewetensbezwaar van een apotheker tegen medewerking aan anticonceptiva of euthanasie ziet SPIRIT als ondergeschikt aan het recht op anticonceptiva of waardig sterven. Als dat gewetensbezwaar toch in de wet zou staan, moeten eventuele problemen met het recht van de gebruiker of patiënt kunnen worden opgelost door bijkomende maatregelen zodat die producten toch voor iedereen beschikbaar zijn.

Omdat SPIRIT een vrij homogene partij is, zijn binnen de partij de meningsverschillen niet zo groot. Bij een unaniem standpunt van het partijbestuur wordt elk parlementslid dan ook geacht dat te volgen, al wordt in zeldzame gevallen wel bekeken welke de mogelijkheden zijn om af te wijken bij de stemming.

VLD

Johan Hanssens, politiek directeur van de VLD, refereerde naar de beginselverklaring van de VLD van 15 november 1992 bij de oprichting van de partij. Daarin zit de individuele vrijheid verankerd. In die koepel van de individuele vrijheid zit ook de gewetensvrijheid vervat en is zo een onaantastbaar beginsel voor de partij. Bij de keuze tussen individualiteit en collectiviteit ligt de nadruk op de individualiteit. Dit mag niet verward worden met egoïsme.

De VLD is voorstander van associatieve verbanden tussen individuen. Men gaat de weg van het individu naar het collectieve, de samenleving. Op het congres van 1993 over burgerdemocratie en alle volgende werd die keuze telkens herbevestigd en verder uitgewerkt.

Rond ethische kwesties is er steeds een grote consensus geweest (o.a. homohuwelijk, euthanasie). Dit was zonder druk. De beginselverklaring vraagt eerbied voor eenieders overtuiging. "De gewetensvrijheid en politieke gedragsvrijheid van leden en van verkozenen in ethische aangelegenheden moet worden geëerbiedigd."

De VLD vindt het heel belangrijk dat individuele apothekers, dokters en verplegend personeel hun geweten kunnen volgen. Zolang er keuzevrijheid is voor de gebruiker, is alles O.K. De vrijheid van de apothekers om geen euthanatica te verkopen, is evident voor de VLD.

N-VA

Louis Ide, ondervoorzitter en tevens arts, en Piet De Bruyn, perswoordvoerder, verklaarden dat de Nieuw-Vlaamse Alliantie als partij zeer gevoelig is voor het geweten, al is er geen formeel standpunt in het partijprogramma. Zij willen zeer behoedzaam omgaan met het geweten: de aanvankelijke emoties moeten op een serene manier rationeel worden onderbouwd. Een wet moet trouwens juridisch sluitend worden gemaakt.

Artsen met gewetensbezwaren tegen bepaalde medische handelingen behoren hun eigen geweten te volgen en moeten de vrijheid hebben om te weigeren tot die handelingen over te gaan. Bij een verzoek om abortus zal dat meestal gemakkelijker zijn dan bij euthanasie omdat de arts vaak een lange relatie met zijn/haar patiënt heeft. De arts moet het geweten kunnen uitleggen en kunnen vragen op begrip van de patiënt. Deze laatste heeft recht op een doorverwijzing. De gewetensvrijheid van apothekers inzake euthanasie is nog niet goed geregeld: het lijkt wel alsof sommigen een regeling daarvan als een belemmering van het recht op euthanasie zien.

De N-VA blijft ook hameren op het belang van de palliatieve zorg: die is ondermaats en kent een achteruitgang doordat de budgetten door de federale minister van volksgezondheid worden teruggeschroefd. Arts L. Ide benadrukte verder dat de artsen voor euthanasie ook opleiding nodig hebben! Net zoals er in de Verenigde Staten vaak iets misloopt bij de voltrekking van de doodstraf door middel van een inspuiting, is euthanasie geen eenvoudige routineklus. De leidende arts moet veel tijd besteden aan elk geval van euthanasie. Omkadering en honorering laten veel te wensen over.

“Vrij en verantwoordelijk” omgaan met het geweten impliceert volgens de N-VA dat het recht op gewetensbezwaar kan stuiten op de grenzen van het algemeen belang. Bv. het in Nederland erkende gewetensbezwaar tegen inenting zou het algemeen belang van de volksgezondheid kunnen schaden. Indien de gewetensbezwaarden, samen met het deel van de bevolking dat ongewild door de mazen van het vaccinatieprogramma glipt, meer dan 15% bedraagt, dan is het aantal gevaccineerden niet voldoende om de gehele bevolking te beschermen.

De N-VA betreurt dat de partij in de perceptie van de media bijna uitsluitend een Vlaams-nationalistische partij is. Toch heeft de partij, in het spoor van de vroegere Volksunie, ook een zeer sterke pacifistische traditie. De partij speelde een belangrijke rol bij het aanvechten van de Waalse levering van minimi's door F.N. aan Nepal. Ze wil een ethische waakhond zijn bij de nietszeggende Vlaamse rapportering over de wapenhandel. Ze klaagt aan dat de streek van de Grote Meren (Centraal Afrika) wordt gedestabiliseerd door de bouw van een Waalse wapenfabriek in Tanzanië: ze wenst dus dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking zou worden geregionaliseerd (gedefederaliseerd) om de ongebonden hulp te kunnen garanderen. De partij bekritiseert ook de militaire humanitaire hulpverlening die de echte humanitaire hulpverlening in de problemen brengt wegens de onduidelijke status van de hulpverlener (NGO of leger?). Als kleine partij kan de N-VA zelf niet veel initiatieven nemen maar speelt ze graag in op acties en voorstellen van anderen.

De parlementsleden van de N-VA stemmen in eer en geweten. Er is geen dwingende partijlijn. De N-VA beschrijft zichzelf als een kleine rebelse partij.

SPa

Met de SPa zullen we binnenkort een gesprek hebben waarover u zult kunnen lezen in het septembernummer.

Besluit

Als VRAK zijn we blij dat we deze gesprekken hebben kunnen voeren. Ze hebben ons een beter inzicht verschaft in het denken over het geweten binnen de diverse partijen. Goede openhartige gesprekken scheppen een goede basis voor verstandhouding en helpen ons om met de partijen verder op weg te gaan.

Over belasting in het noorden en oorlog in het zuiden

Mensen uit verschillende nationale campagnes voor vredesbelasting hebben zich in 1994 verenigd in Conscience and Peace Tax International (CPTI). Deze vereniging neemt de thema's van de nationale bewegingen over en brengt die onder de aandacht van internationale (vredes)bewegingen en internationale instellingen, vooral de UNO. In eerdere VRAK-INFO's hebt u al kunnen lezen over de activiteiten van CPTI in de UNO. In bijlage vindt u een folder van CPTI ter nadere kennismaking. Om een occasionele nieuwsbrief van CPTI te ontvangen, kunt u zich opgeven bij dubrett@talk21.com.

Tijdens de 61e zitting van de Commissie voor de Mensenrechten in Genève (maart-april 2005) legden vertegenwoordigers van CPTI het verband tussen het gewetensbezwaar tegen fysieke militaire dienst en het gewetensbezwaar tegen fiscale militaire dienst als een uiting van het recht op de vrijheid van godsdienst of overtuiging. Ze deden dat o.a. in een Schriftelijke Verklaring die u kunt vinden op de webstek van CPTI: www.cpti.ws (ga naar: CPTI documents/ Written Statement 2005).

Op de internationale conferentie te Brussel in 2004 heeft de Colombiaanse jurist/bemiddelaar Ricardo Esquivia aandacht gevraagd voor de oorlog tussen diverse partijen in Colombia (regering, paramilitairen, guerrillabewegingen). Die oorlog met al het leed dat ermee gepaard gaat, wordt niet enkel door Colombianen gevoerd en bekostigd. Ook de belastingbetalers uit het noorden, betalen ervoor. Via het Colombia Plan betalen de Verenigde Staten 3,7 miljard dollar belastinggeld aan de Colombiaanse regering voor oorlogvoering. CPTI als NGO met adviserende status bij de UNO heeft recht op drie minuten spreektijd. Ze heeft in haar mondelinge verklaring voor de plenaire zitting van de Commissie voor de Mensenrechten aandacht geschonken aan het onrecht dat Colombiaanse slachtoffers en fiscale gewetensbezwaarden in het noorden

wordt aangedaan. De ingekorte tekst van die mondelinge verklaring vindt u op p.6; de volledige tekst in het Engels en het Spaans staat op de webstek van CPTI.

Tijdens de 61e zitting van de Commissie organiseerde CPTI ook een panelgesprek over gewetensbezwaren tegen oorlog. Marian Franz (USA), voorzitter van CPTI, sprak over het gewetensbezwaar tegen militaire belasting. Adam Maor (Israël) over de groeiende beweging van "selectieve" gewetensbezwaarden tegen de bezetting en oorlog in Palestina en hun behandeling door de Israëlische regering. Abraham Gebreyesus (Eritrea, nu vluchteling in Duitsland, slachtoffer van een landmijn) onthulde de vreselijke toestand voor mishandelde militairen én dienstweigeraars in het dictatoriale Eritrea. Christopher Bierwirth van het UNO Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen (UNHCR) noteerde in de UNO een groeiend begrip voor gewetensbezwaarden die deserteren om geen deel te hebben aan oorlogsmisdaden of aan oorlogen die niet in overeenstemming zijn met het internationaal recht en het Charter van de UNO. Het panel stond onder de deskundige leiding van Rachel Brett (G.B., specialist in gewetensbezwaarden, Quaker Bureau bij de UNO in Genève). Een twintigtal aanwezigen van NGO's en regeringen namen deel aan de geanimeerde discussie.

Dirk Panhuis

Mondelinge verklaring van CPTI voor de UNO Commissie voor de Rechten van de Mens:

(...) Ik spreek vandaag omdat de persoon die we hadden aangeduid om te spreken niet is kunnen komen. Hij is van Colombia, een land dat sinds jaren onderworpen is aan een oorlog waarin niet twee, maar drie legers tegenover elkaar staan: dat van de regering, dat van de guerrilla en dat van de paramilitairen. En we moeten ook de medewerking van buitenlandse legers niet vergeten.

De Colombiaan zou ons hebben kunnen vertellen over de Vredesgemeenschap van San José de Apartadó, een dorpsgemeenschap waarvan de hoogste betrachting is om in vrede te kunnen leven, los van het conflict dat hen in armoede houdt. De laatste jaren hebben ze verscheidene aanvallen te verduren gekregen. Soms van de ene kant, soms van de andere. In februari werd Luis Eduardo, lid van de Raad van de Dorpsgemeenschap, vermoord. Hij was 35. Met hem, nog zeven personen, waaronder drie kinderen van 11, 6 en 2 jaar.

Colombia en vele andere landen betalen een grote menselijke en economische kost door de oorlog. In de rijke landen voeren we oorlog maar we lijden er niet onder; en toch, we betalen er wel voor met ons belastinggeld.

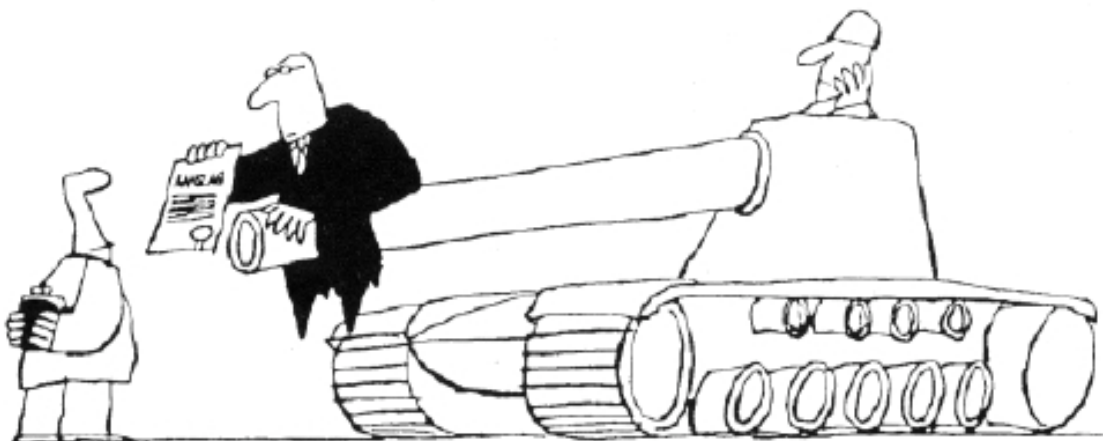
Het Charter van Neurenberg zegt dat niet enkel leiders en organisatoren van oorlogsmisdaden verantwoordelijk zijn, maar ook hun medeplichtigen. Wie betaalt, is medeplichtig en dus verantwoordelijk. Staten maken ons via hun belasting medeplichtig aan die misdaden, medeplichtig aan de dood van andere levende wezens.

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zegt: "Alle personen hebben recht op de vrijheid van mening, geweten en godsdienst." Resolutie 1998/77 van deze Commissie verklaart dat er voorwaarden voor het respect van het recht op gewetensbezwaar moeten worden opgesteld. In Colombia en in vele andere landen weigeren regeringen dat te doen. We vragen aan de Speciale Rapporteur voor de Vrijheid van Godsdienst en Overtuiging om dringend een onderzoek in te stellen naar alle beperkingen die in Colombia en vele andere landen bestaan.

CPTI vraagt ook aan de Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens om bij haar voorbereiding van het rapport over de Beste Praktijken inzake Gewetensbezwaren tegen Militaire Dienst voor de 62e zitting van de Commissie, een analyse toe te voegen over het respect voor het geweten van hen die gewetensbezwaarden zijn tegen die militaire dienst via het belastingsysteem.

(Genève, 1 april 2005)

Herinnering aan Hiroshima levendig?

De overlevenden van de atoombom op Hiroshima en Nagasaki (de hibakusha) worden met de dag ouder en zijn meestal ziek. Elk jaar sterven er nu ongeveer 5000 hibakusha. Het wordt dus een groot probleem om de herinnering aan de atoomholocaust in Japan levendig te houden. Het aantal schoolkinderen dat jaarlijks het Atoombommuseum in het Vredespark van Hiroshima bezoekt, is de laatste jaren scherp gedaald.

Kraanvogels

In een hoek van het Vredespark te Hiroshima staat het standbeeld van een jong meisje, Sadako, met haar armen uitgestoken naar de hemel. Ze stierf in 1955 toen ze 12 jaar was, 10 jaar na de bom op Hiroshima. Toen ze met leukemie in het ziekenhuis lag, probeerde ze 1000 kraanvogels te vouwen in de overtuiging dat ze niet zou sterven als ze haar doel bereikte. Door haar inspanning is de papieren kraanvogel een symbool van vrede geworden in Japan en elders. Sinds haar dood hebben schoolgroepen duizenden slingers met kraanvogels rond haar standbeeld gehangen ter herinnering aan haar verloren jeugd en de tragedie van Hiroshima.

Jammer genoeg zijn die kraanvogels de laatste jaren een aantal keren door jongelui in brand gestoken, gewoon “voor de lol”. Om dit te voorkomen heeft het stadsbestuur een glazen omheining en camera’s geplaatst. In 2003, een paar dagen voor 6 augustus (Hiroshima-dag) heeft een student uit Kobe het glas gebroken en de kraanvogels in brand gestoken. Na zijn arrestatie verklaarde hij dat hij dat had gedaan uit frustratie over de beroerde toestand waarmee werkzoekende afgestudeerden te kampen hebben. Deze incidenten suggereren dat Sadako’s pijnlijk verhaal en de toestand van levende en dode slachtoffers van de atoombom irrelevant zijn geworden voor vele jonge mensen in Japan.

Politici

De ervaring van Japan als enig slachtoffer van de atoombom lijkt ook wel irrelevant voor politici, met inbegrip van eerste minister Koizumi. Tot voor kort was het een jaarlijkse gewoonte dat de eerste minister een afvaardiging van de hibakusha ontving onmiddellijk na de herdenkingsplechtigheid in het

Vredespark te Hiroshima op 6 augustus. Dit was natuurlijk slechts een symbolisch gebaar van de regering om haar bezorgdheid voor de hibakusha te tonen. Maar zelfs dit symbolische gebaar werd geannuleerd toen Koizumi eerste minister werd, al woont hij nog steeds met tegenzin de herdenking bij. Sommige van zijn collega's in de liberale democratische partij vinden dat Japan nucleaire wapens zou moeten ontwikkelen voor verdediging tegen "schurkensta-ten" zoals Noord-Korea. Tot voor kort was er nog politiek verzet tegen de nuclearisatie van Japan en tegen het uitsturen van Japanse "verdedigingskrachten" naar het buitenland. Zulke politici zijn er nu niet meer. Ook artikel 9 van de Japanse grondwet dat deelname aan gewapende conflicten verbiedt, werd tot nu toe algemeen door de Japanse bevolking gesteund, gedeeltelijk om de atoomholocaust niet te herhalen. Nu zijn er machtige stemmen die oproepen om dat vredesartikel uit de grondwet te schrappen.

Vredesbeweging

Japanse antinucleaire organisaties en andere vredesbewegingen zijn nu hun eigen acties aan het plannen voor augustus 2005 om de bombardementen op Hiroshima en Nagasaki te herdenken. Op deze 60e verjaardag zal er nog wel veel belangstelling voor Hiroshima en de hibakusha zijn van de pers uit binnen- en buitenland. Maar het wordt een steeds groter probleem voor jongeren en politici om de herinnering levendig te houden. De Japanse vredesbeweging heeft nu dringend behoefte aan een krachtige kreet voor nieuw leven in haar eigen vredesgedachten: zo zal ze nieuwe perspectieven kunnen creëren om zich tegen de huidige wereld van militair geweld en terrorisme te verzetten.

Yuki Tanaka

(BBC Radio 4 op 2-1-2005; afgedrukt in Hiroshima Research News 7, 3 maart 2005; ingekort en vertaald door D.P.)

Berichten

Moeder van gesneuvelde soldaat uit de USA spreekt

Op 18 mei nam VRAK deel aan een avond te Leuven over de oorlog in Irak waarop Nadia McCaffrey, moeder van een gesneuvelde Amerikaanse soldaat, kwam spreken over haar engagement tegen de oorlog in Irak.

Toen het lichaam van Patrick uit Irak werd teruggebracht, liet Nadia - tegen de uitdrukkelijke instructies van de Amerikaanse regering in - de pers toe om bij zijn thuiskomst aanwezig te zijn.

Ze is één van de oprichtsters van de organisatie *Because we care* die zich in de VS verzetten tegen de oorlog in Irak. Tijdens de jaarwisseling maakte ze deel uit van een Amerikaanse vredesdelegatie naar Amman om er contacten te leggen met Iraakse oorlogsslachtoffers. Ze werkt momenteel aan de oprichting

van een organisatie om in Jordanië een toevluchtsoord voor getraumatiseerde moeders en kinderen uit Irak in te richten. Nadia McCaffrey was in België van 30 april tot 21 mei.

Samen met een zevental andere vredesorganisaties en de inrichters “Stop USA Leuven” kon VRAK zich in het begin van de avond in twee minuten voorstellen terwijl een vijftal typische foto’s werden geprojecteerd.

Barsten in de kernwapenpolitiek van de NAVO

Er beweegt wat rond de Amerikaanse kernwapens in Europa. Er is niet alleen de Belgische Senaatsresolutie die om een verwijdering van de kernwapens vraagt. Er is ook het initiatief van de Duitse minister van Defensie die de terugtrekking op de NAVO-agenda wil plaatsen. Dit kan een belangrijke eerste stap zijn naar nucleaire ontwapening. Maar we zijn er nog niet. Eerst consulteert Duitsland de andere Europese landen waar NAVO-kernwapens liggen. Als we dit in stilte door de NAVO-diplomaten laten behandelen, wordt dit voorstel waarschijnlijk begraven.

Nu is er publieke druk nodig. Onze Belgische regering moet dit initiatief van de Duitse regering voluit ondersteunen.

Stuur daarom via www.bomspotting.be/nl/mailactie een brief naar de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie. Doe het nu! Het helpt.

Reeds 72 organisaties ondertekenden onze steunverklaring :

Ondergetekenden zijn van mening dat de vrijheid van geweten en de naleving ervan in de praktijk één van de hoogste mensenrechten is en dat de wetgeving deze vrijheid moet respecteren.

Ondergetekenden steunen het streven naar een drastische vermindering van de bewapening en naar de opbouw van alternatieve vormen van verdediging en conflictoplossing.

Ondergetekenden vragen dat iedere belastingbetaler het wettelijk recht krijgt om geen belasting te betalen om oorlogen of militaire conflictoplossingen te financieren, maar om dat deel van zijn belastingen in een vredesfonds te storten.

Ondergetekenden steunen het streven van VRAK en van parlementairen om dit recht wettelijk te regelen.

Aktiekomitee Red de Voorkempen/ Aksie/ Alfa/ Alians/ Axi/
Bevrijdingsfilms/ Blauwe Maandag Companie/ Bond Beter Leefmilieu/
Brussels Brecht Eislerkoor/ Cemuvo - De Zevende Wereld/ Chirojeugd
Vlaanderen/ Christenen voor het Socialisme/ Club van Antwerpen/
Coopibo/ De Vuurbloem/ Eva-centrum/ Forum voor Vredesactie/
Globelink/ Graffiti Jeugddienst/ Hannekesnest/ Huweco/
IJzerbedevaartkomitee/ Internationale Technische Cooperatie (Iteco)/
Jeugddienst 'Op Vrije Voeten'/ Jong Agalev/ Karibu Welkom Comité/
Katholieke Arbeiders Jeugd (KAJ)/ Katholieke Studerende Jeugd (KSJ-
KSA-VKSJ)/ Kinder Wereld Atelier/ Klimaf/ Komitee voor Opheffing van de
Derde Wereld Schuld (Kodewes)/ Leuvens Universitair Vredesforum/
Marcel Neiryneckbibliotheek/ Masereelfonds/ Mensenbroeders/ Mens- en
Milieuvriendelijk Ondernemen (Memo)/ Netwerk Kristelijke Basisgroepen
Vlaanderen/ Oecumenisch Overleg Regio Leuven/ Open Huis voor
Vorming en Pastoraat Jebron/ Oxfam België/ Oxfam Wereldwinkels/
Peace Kids/ Priesters en Religieuzen voor Gerechtigheid en Vrede/
Register van Wereldburgers/ Rode Valken/ Rood/ Sago Latijns-
Amerikacentrum/ Sarah/ Sfinks Festival - Sfinks Animatie/ Socialisme
zonder Grenzen/ Socialistische Arbeiders Partij (SAP)/ Steungroep
Rechtvaardigheid en Vrede in Guatemala/ Strijdkoor Kontrarie/ Synodale
Raad van de Verenigde Protestantse Kerk van België/ 't Smiske/ 't
Uilenkot/ Tatwala/ Tegenstroom/ Vereniging van Vlaamse Dienstplichtige
Militairen/ Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (VELT)/
Victoria Theaterproductiehuis/ Vlaamse Oecumenische
Ontwikkelingscoöperatie/ Vlinder/ Volkshogeschool Elckerik/ Voor Moeder
Aarde/ Vrede /Vredeseilanden/ Vrij Buiten/ Vrouwelijke Religieuzen voor
Gerechtigheid en Vrede/ Vrouwen in het Zwart/ Weerbots
Solidariteitskoor/ Werkgroep voor Vormingstheater 'De Vieze Gasten'/
Werkplaats voor Theologie en Maatschappij.

(vetgedrukt = nieuw sedert de laatste publicatie)

